

Ruiskutustekniikan optimointi mansikalla, marjanviljelyn tekninen neuvoja. 18/3-2021 Optimal sprøyteteknikk i jordbær

Jan Karstein Henriksen Norsk Landbruksrådgiving Agder

Testkjøringer 2003 – 2006 og 2012 – 2018

OptiBær forsøk biologisk effekt 2016 - 2018

Norsk Agder
Landbruksrådgiving

Vann + fluoriserende stoff «Tinopal» Så UV – lampe - registrering

Foto: Ove Hetland

Foto: Ove Hetland

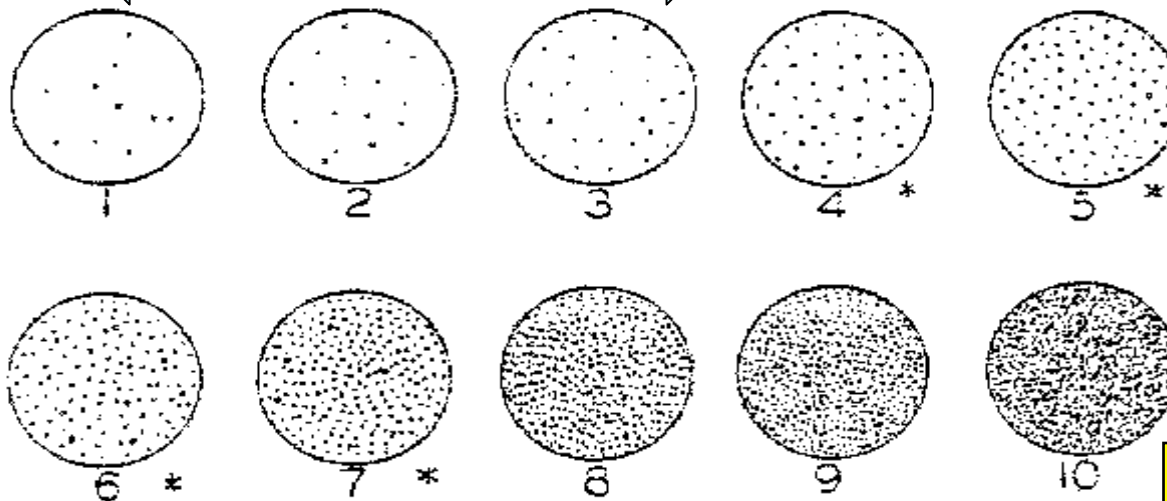
Norsk Agder
Landbruksrådgiving

Sprøyteteknikk / sprøyte kvalitet

Alle sier: «Vi trenger god sprøyte dekning»

Hva er godt nok ? = akseptabel biologisk effekt ?

Ugras 1 – 3,5 / 4

Sopp 5,5 Midd > 6,5 - 7

Kontakt ?

Translaminær ?

Delsystemisk ?

Systemisk ?

Optimalt: Oppnådd god nok dekning med minst mulig væskeforbruk

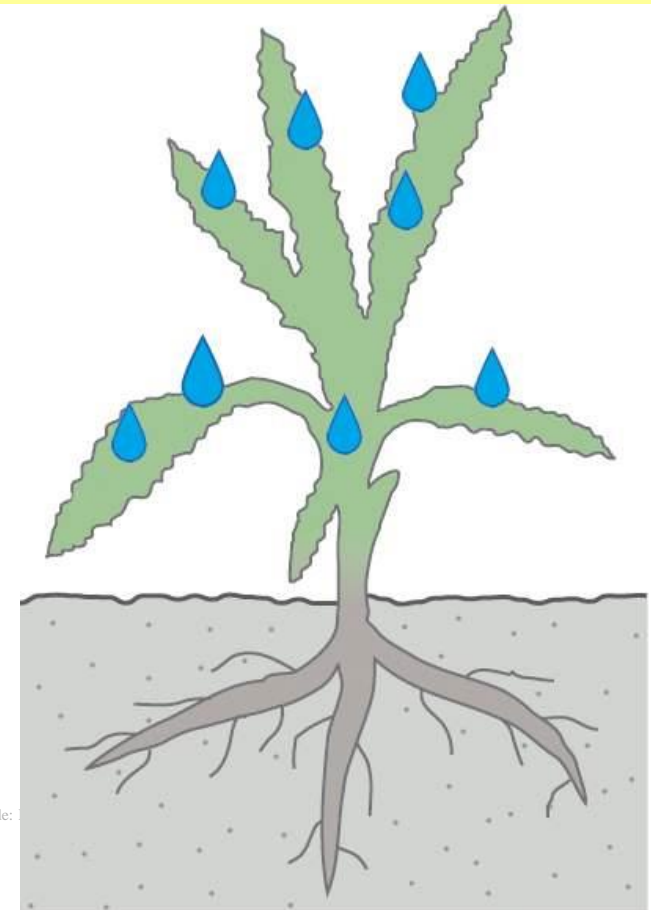
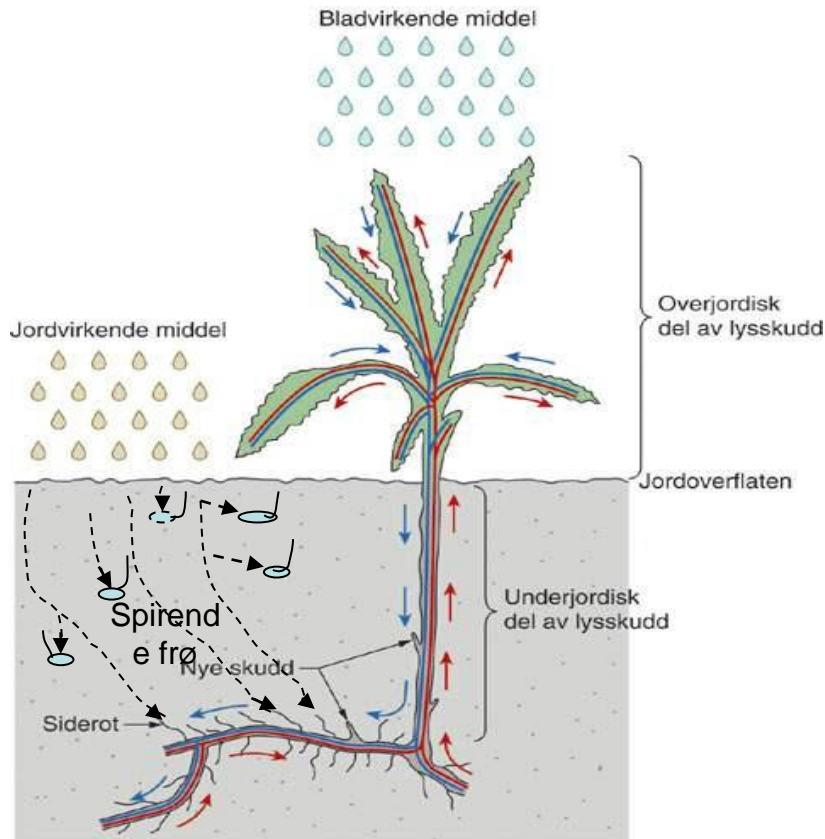
Systemiske middel

Kontaktvirkende middel

Topas,

Switch
Signum

Teldor,
Karate, Decis

Dårlig:

Bra:

Norsk Agder
Landbruksrådgiving

ISO – flatdyser:

Lik væskemengde alle fabrikat, dysevinkler og dysetyper

Orange 01   **0,32 L/min ved 2 bar**

Grønn 015   **0,49 L/min ved 2 bar**

Gul 02   **0,65**

Lilla 025   **0,82**

Blå 03   **0,97**

Rød 04   **1,30**   =   «Gammel» Hardi 4110 – 20»

Spredevinkel dyser:

Åkerbom: 110 – 120 grader

Jordbærbom: 80 - 110 grader

110 – 03: 1,5 bar 6,7 km/t = 15 Liter/daa

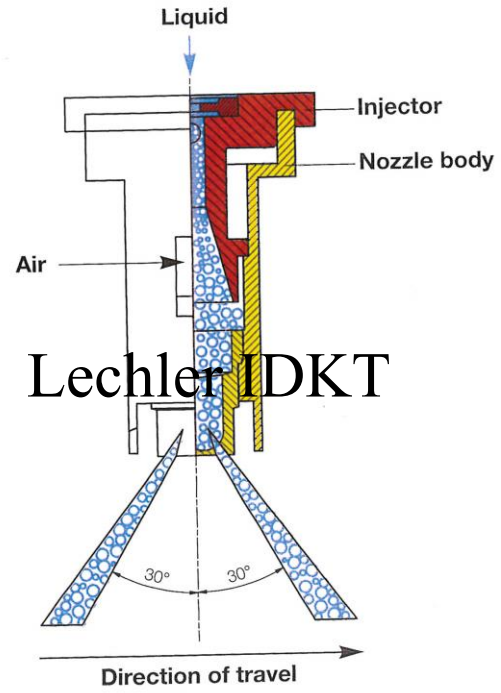
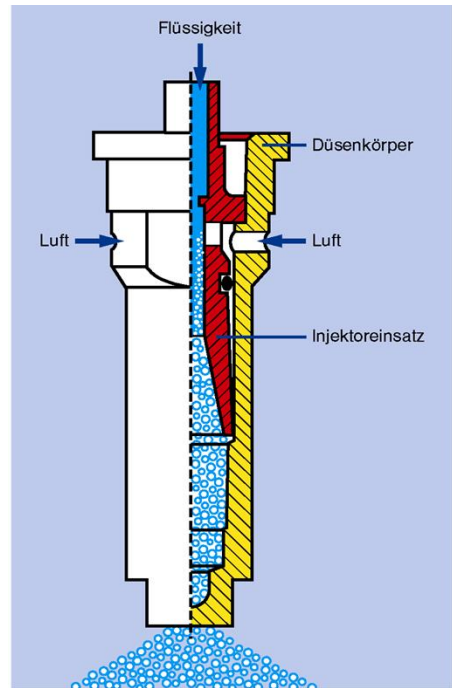
Nye dyser/ sprøyteteknikk ?

Hardi Injet

Turbodrop

Lechler IDKT

Effekt på avdrift

Foto: Jan Karstein Henriksen, NLR Agder

Standarddyse ytterst på bommen: fuktet jorda 3–3,5 meter
Lavavdriftsdyser nærmest traktor: fuktet jorda ca. 1,2 meter

Test av 15 åkersprøytedyser

ugras i havre 2,5 blad NLR Agder 16/5-19

Testvinnere = God virkning og avstandsreduksjon

- Dekningsgrad måles på skala 1 – 10 (10 best)
- **Dekningsgrad > 5 = grønn celle** = Alle nyspirte ugras truffet

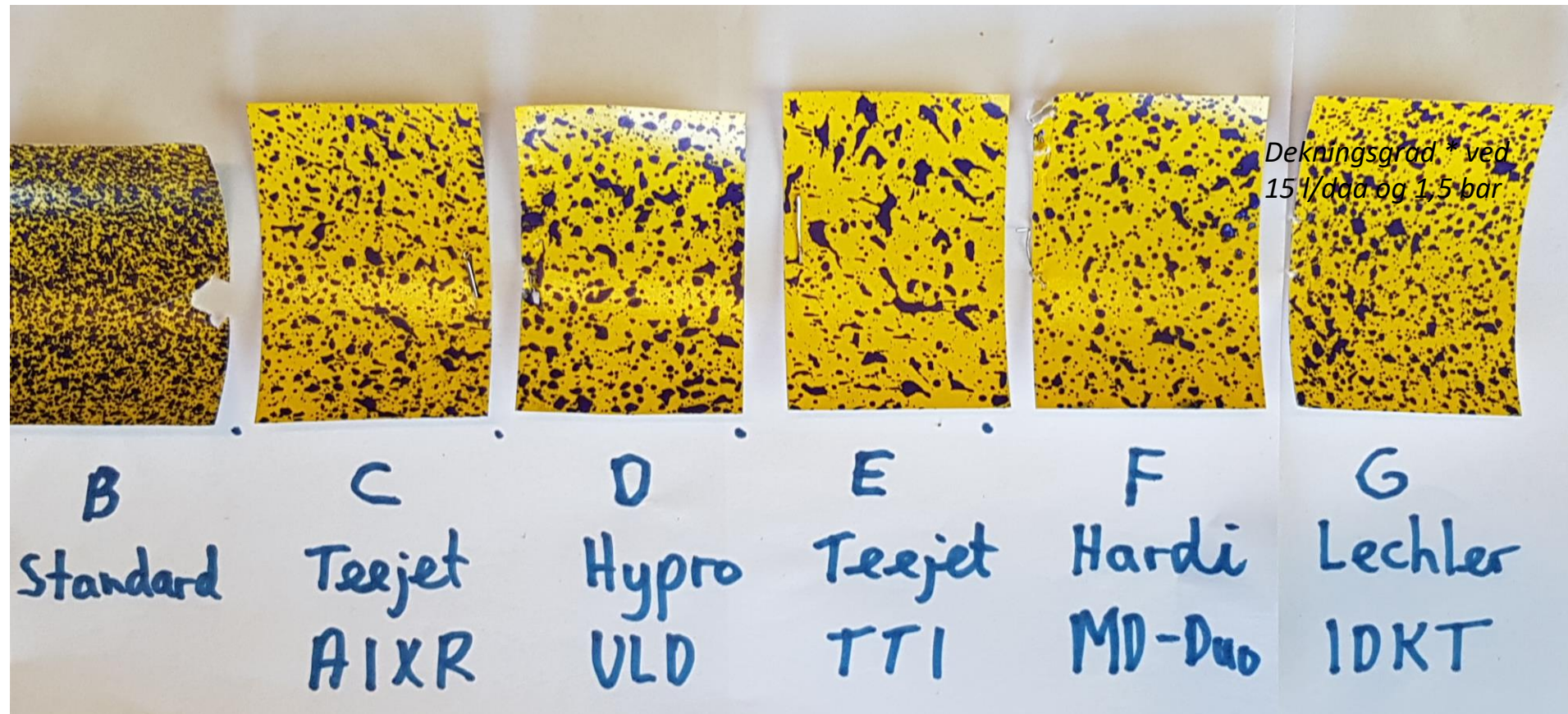
Dekningsgrad * ved 15 l/daa og 1,5 bar

Dyse	Ingen reduksjon	50%	75%	90%	Dekningsgrad*
Standard ISO 110-025	Alle dyser og trykk Alle tall for avstandsreduksjon er maks trykk i bar	-	-	-	7,0
Standard ISO 110-03		-	-	-	6,5
Teejet TT 110-03		1,5	-	-	5,5
Teejet AIXR 110-025		-	-	-	5,5
Teejet AIXR 110-03		2	-	-	5,2
Teejet TTI 110-025		5	2,5	1,5	3,1
Teejet TTI 110-03		5	2,5	1,5	3,0
Hypro ULD 120-03		8	3?	-	5,0
Albuz AVI 110-03		7	3	-	3,3
Albuz CVI Twin 110-03		6	2	1,5	3,5
Hardi Injet S03		8	3	-	3,5
Hardi Minidrift MD 03		6	1	-	5,0
Hardi Minidrift Duo 110-03		4	2	1,5	5,3
Lechler IDKT POM 120-03		4	2	1,5	5,3
Turbodrop 110-025		-	-	-	2,5
Turbodrop Hispeed 110-025	6	3,5	2,5	2,8	

Spøyting med blad og jordvirkende middel på nyspritt ugras i potet

25/5 2020 – 200 L/haa – 1,5 bar – 5,0 km/t – blå 03

**Fortsatt lov å sprøyte med
standarddyser og høyere trykk
enn i tabellene**

Da er det avstand oppgitt på etikett som gjelder

Ugras i gras, korn, potet, grønnsaker og bær

Middel:	Alle
Virkning:	Systemiske middel gjennom jord og blad
Avstand til vann:	3 - 30 m
Avstandsreduksjon:	Ja, 90 %
Dyse:	Blå 03 dyse Hardi MD Duo 110-03 / Lechler IDKT 120-03 POM
Trykk bar:	1,5 Jordvirkende middel: 1,5
Km/time:	6,7 5,0
Dysehøgde cm:	40 – 45
Liter/haa:	150 200
Spesiell utfordring:	Gir bra dekning på små nyspirte ugras og lite avdrift

**NB: I større bestand og mot bredblada ugras kan alle avdrifts-
reduserende dyser med store dråper brukes– se egen tabell**

Radstørrelse ?

Max 40 - 45 cm bred i bunn

Hva sprøyter du mot ?

Sopp, skadedyr, spinnmidd, jordbærmidd

Hvilket middel brukes ?

Bladgjødsling, kontakt / systemisk

Utstyr til sopp og skadedyr ?

- **Vanlig åkersprøytebom**
NB: Ikke god nok mot midd
- **Jordbærbom**
- **Luftassistert sprøyte:**
- **Tåkesprøyter/ turboteuton**

Utstyr til sopp og skadedyr ?

- **Vanlig åkerbom = - tap mellom rader, avdrift, inntrenging**
Dysevalg ? Ikke god nok mot midd
+ Ok til ugras, bladgjødsling
- **Jordbærbom**   **Optimal**
- **Luftassistert sprøyte: - tap mellom rader ?**
+ Kan ha små nok dyser, god inntrenging. Lave væskeforbruk
- **Tåkesprøyter/ turboteuton osv:**
  - for mye luft = skade blomster, avdrift væske blåser av, forklistring, avdrift
  - + Lavt væskeforbruk, kapasitet
  - Dysevalg ?**

Riktig og bra utstyr men det må brukes riktig !

500–700 L/haa

Åpen: - avdrift,

3 dyser: 110 graders dyser

5 dyser: 80 graders dyser

85 %
reduksjon i
avdrift.

Testes nå
JKI

Dyser, Kjørehastighet, Trykk, Innstillinger, Væskkonsentrasjon ?

Kjøre for fort / for lite trykk = «Helligdager»

For store dyser / for mye trykk = «Forklistring», Renning, plv.middel

For små dyser / for lite trykk = For liten inntrenging/ «Helligdager»

Kjøre for seint: For mye vann og plv.middel, - Kapasitet, Renning

Sprøyteekvalitet jordbær – væskemengdeberegning

Liter/min/dyse x antall dyser/rad = Liter/min/rad

Liter/min/rad x 60 = liter / 1 000 m rad
km/time

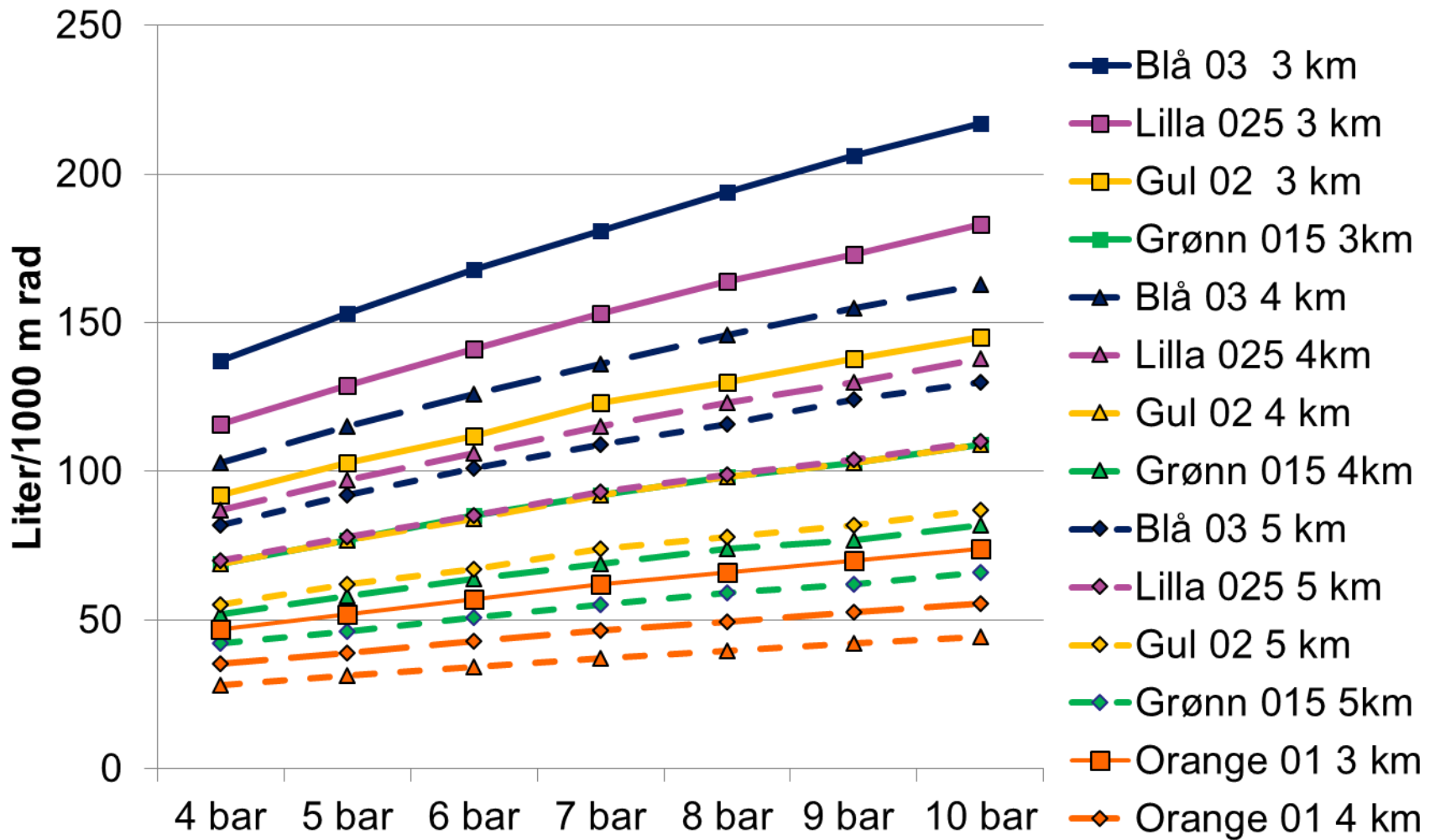
Eks: Gule dyser på 8 bar trykk:

5 dyser a 1,3 liter / min = 6,5 liter / min / rad

$\frac{6,5 \times 60}{3,9} = 100$ liter / 1000 meter rad

Væskemengder i Liter/1000 meter rad – 5 dyser/rad

Ulike dyser, trykk og kjørefart

Lik kapasitet ved likt trykk:
015 Grønn 3 km/t, 02 Gul 4 km/t
og 025 Lilla ved 5 km/t

OPTIBÆR: Sprøyteteknikk/sprøyteekvalitet i jordbær 2016 - 2018 Søgnejordbær DA og Per Try i Søgne

Alle sprøytinger mot midd og gråskimmel er forskjellige:

- **Dyser:**   **Grønn 015**
   Gul 02
   Lilla 025

- **Trykk:**   **5 bar**
   8 bar

- **Væskedose:**   **50 % av normal**
   100 % = Normaldose

- **Usprøytet:**   **3 ruter**

Alle sprøytinger:

- 6 stk 80 graders dyser/ skjerm
- **4 km/t**
- 70 – 148 L/1000 m rad
- 390 – 820 L / haa

Switch –
50 % = 25 g /100 L
Normaldose 50 g/100 L
= 10 – 41 g Switch/daa

3 Rep = Totalt 39 ruter

Sprøyteekvalitet i jordbær 2016 - 2018

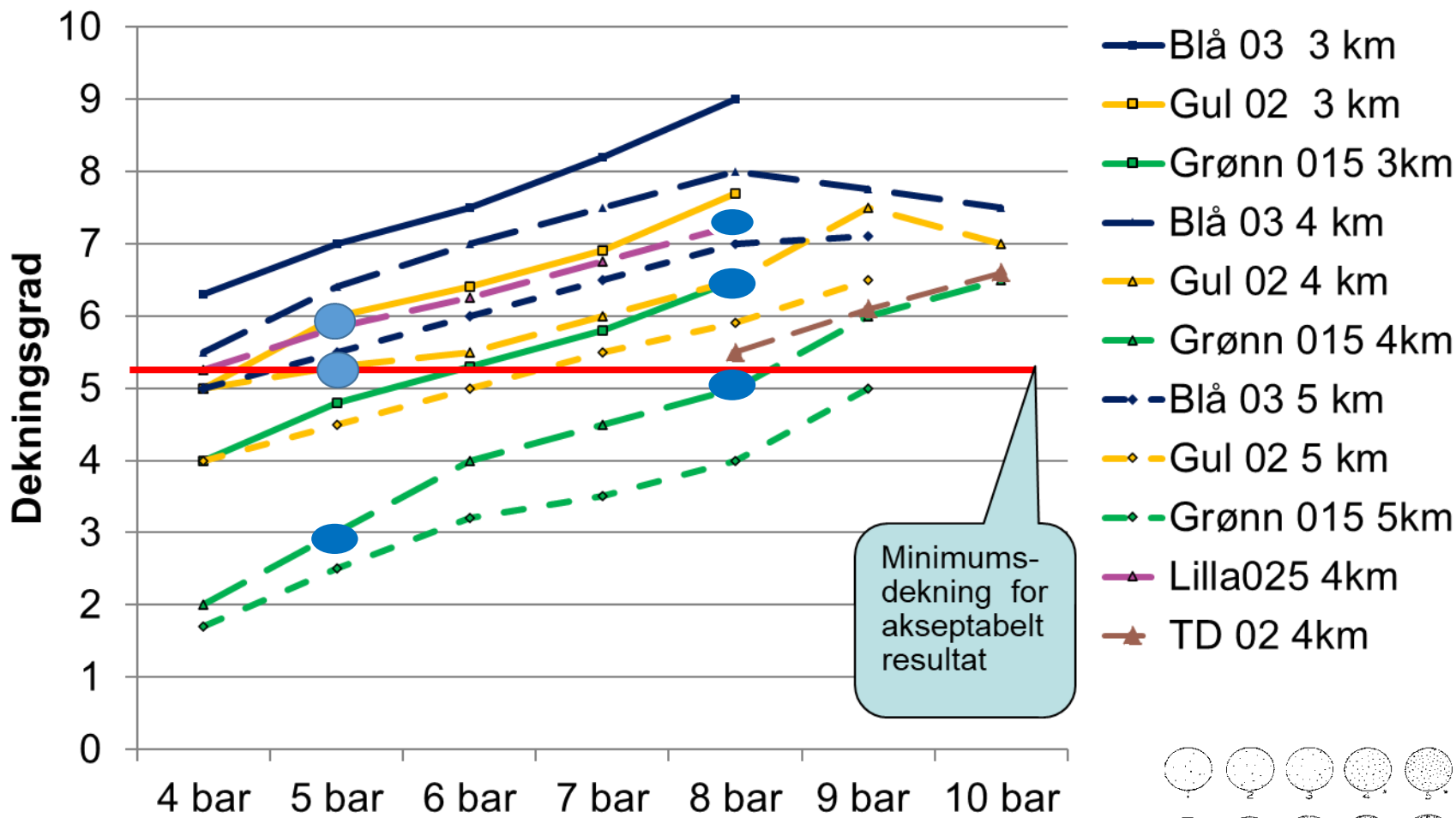

Envidor før blomstring M
Switch
Luna Sensation
Geoxe
Floramate i blomstring M
Signum

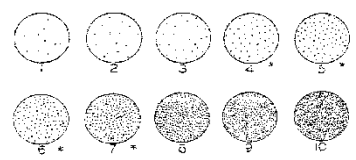

Dekning på stengler, blad og blomster

34 bn – 68 bo – 29 h = 1 480 cm² **Soppsprøyting**

Minimumsdekning for akseptabelt resultat

Råd sprøyteteknikk mot sopp i jordbær

- 75 – 80 % av normal væskekonsentrasjon. Eks: 40 g Switch/100 L
- Ca 4 km /time
- 5 – 8 bar trykk
- Grønn 80 - 015 dyse i små bestand,
- Gul 80 - 02 dyse i middels – store bestand

- Små bestand: < 900 cm². Eks: 40 cm bred og 22 cm høg
- Grønn 015 dyse, 5 bar. 5 dyser/rad = 60 liter/1000 m
400 L/haa = 160 g Switch/haa
- Middels bestand: 900 - 1 600 cm². Eks: 50 cm bred og 30 cm høg
- Grønn 015 dyse, 8 bar. 5 dyser/rad = 75 Liter/1000 m
- Gul 02 dyse, 5 bar. 5 dyser/rad = 77 Liter/1000 m
500 L/haa = 200 g Switch/haa
- Store tette bestand: > 1 600 cm². Eks: > 50 cm bred og 32 cm høg
- Gul 02 dyse, 8 bar. 5 dyser/rad = 100 liter/1000 m
65 L/haa = 26 g Switch/haa

Veksthusspinnmidd

Foto: Anne Vintland

Norsk
Landbruksrådgiving Agder

OptiBær – jordbær sprøyteteknikk Søgne

Spinnmidd gradert 0 - 9 på blad 2016 - 2018

Behandling	0	50 % 5 Bar	50 % 8 Bar	100 % 5 Bar	100 % 8 Bar
Usprøytet	3,1				
Grønn 015		2,6	1,5	2,2	0,6
Gul 02		1,9	1,1	1,2	0,3
Lilla 025		1,4	0,8	0,9	0,3

Norsk
Landbruksrådgiving Agder

Statistikk: Dyser *, Kons./trykk *,
LSD5% = 0,30**

OptiBær – jordbær sprøyteteknikk Søgne

Spinnmidd gradert 0 - 9 på blad 2016 - 2018

Behandling	0	50 % 5 Bar	50 % 8 Bar	100 % 5 Bar	100 % 8 Bar	Gjennom- snitt
Usprøytet	3,1					
Grønn 015		2,6	1,5	2,2	0,6	1,7
Gul 02		1,9	1,1	1,2	0,3	1,1
Lilla 025		1,4	0,8	0,9	0,3	0,9
Gj.snitt Trykk		1,7	0,8			
Gj.snitt Kons.		1,6		0,9		

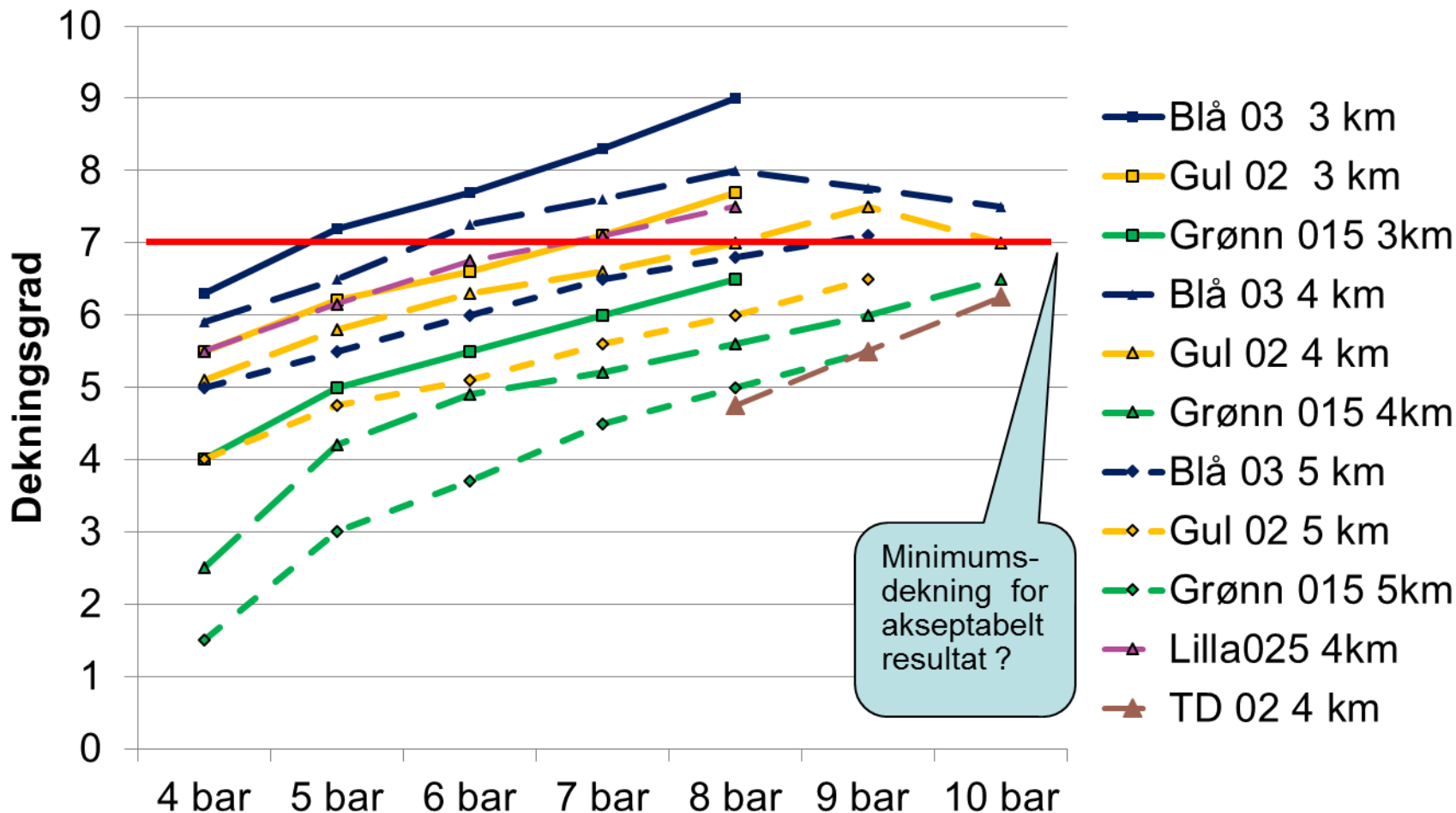

**Norsk
Landbruksrådgiving** Agder

Statistikk: Dyser *, Kons./trykk *,
LSD5% = 0,30**

Dekning på undersida blad

34 bn – 68 bo – 29 h = 1 480 cm² **Spinnmidd**

Norsk Landbruksrådgiving Agder

Mest økonomisk: (som rådg.skjema nå)
Gul, 4 km, 8 bar = 98 Liter/1000 m rad

Råd sprøyteteknikk mot spinnmidd i jordbær

- Normal væskekonsentrasjon Eks 40 ml Envidor/100 L
- Gul 80 02- dyse
- 5 dyser / rad
- 8 bar trykk
- 4 km /time

«Normale rader» < 1750 cm²

= 98 liter/1000 m rad

1,5 meter radavstand = 650 L/haa

Veldig store tette rader – senk farten til 3 – 3,5 km/t

= 111 – 130 liter/1000 m rad

1,5 meter radavstand = 740 – 860 Liter/haa

Skadedyr i jordbær – Jordbærmidd – *Symptombilde*

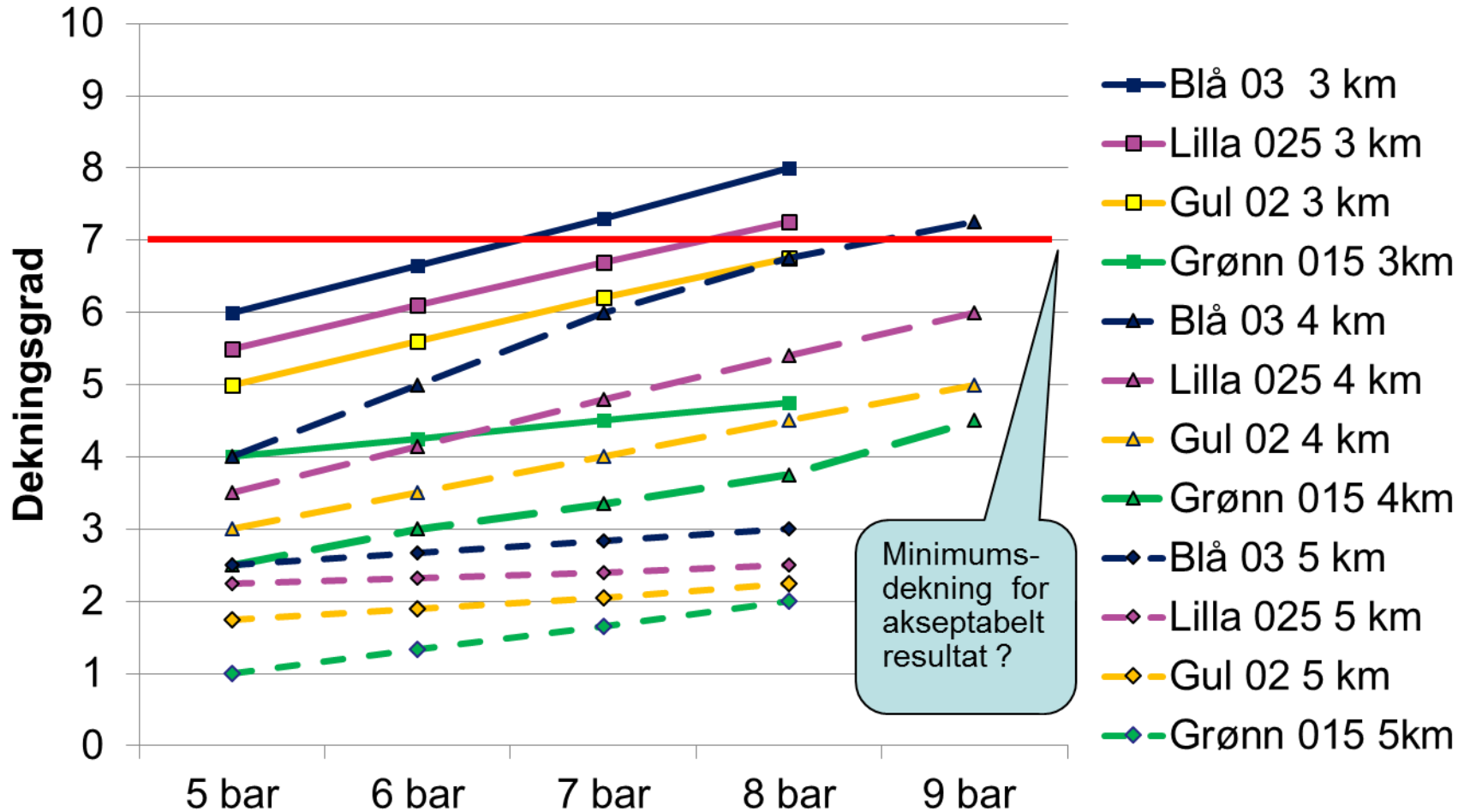

Skade av jordbærmidd på blad (*Foto: Ana Solberg, Forsøksringen Agder*)

Dekning småblad i senter nede i jordbærplantene.

40 bn – 67 bo – 37 h = 1 980 cm² Jordbærmidd

Minimumsdekning for akseptabelt resultat ?

Norsk Landbruksrådgiving Agder

Mest økonomisk:

Lilla 3 km, 8 bar = 164 Liter/1000 m rad

Sprøyting mot jordbærmidd etter høsting full og avklippet bestand

Avklippet

Full bestand

**Avklippet rad – optimalt:
02 Gul, 8 bar, 4km / t
= 98 L / 1000 meter rad**

Konklusjoner sprøyteekvalitet, jordbærradsprøyte

- Kombinasjon: Dyser, trykk og km/t = Væskerotasjon
- Radsprøyte: Dyseavstand: 10 – 15 cm
  - Små planter: 3 dyser/ rad, Store planter: 4 – 5 dyser / rad
- Dyser:
  - Små planter: Grønn 015 eller Gul 02
  - Større planter: Gul 02 eller Lilla 025
  - Store planter og jordbærmidd: Gul 02, Lilla 025, Blå 03
- Km / time:
  - Lilla 025 og Blå 03: Max 4,5 km / time
  - Gul 02 og Grønn 015: Max 4 km / time
  - Jordbærmidd fullt bladverk: 3 – 3,5 km / time
- Trykk:
  - Grønn 015 og Gul 02: 3 - max 9 bar
  - Lilla 025: 3 - max 8,5 bar
  - Blå 03: 3 - max 8 bar

Radsprøyting i jordbær

Tid	Sprøyting mot	Plant-høyde cm	Radbredde cm gj.snitt Oppe og nede	Dyser Pr rad	Trykk bar	Væske Liter pr 1000 m rad	Optimal Dyse	Km pr time
Tidlig vår	Sykdom skadedyr	< 20	< 40	3	3	25	Grønn 015	4,3
			40 - 60	5	5	55	Grønn	4,2
Fra før blomstring til høsting	Sykdom Skadedyr	20 - 27	20 - 30	5	5	60	Grønn	3,9
			30 - 45	5	7	70	Grønn	3,9
		45 - 60	5	6	85	Gul 02	4,0	
		28 - 35	20 - 30	5	7	70	Grønn	3,9
			30 - 45	5	8	75	Grønn	3,9
		45 - 60	5	8	100	Gul	3,9	
		> 35	20 - 30	5	6	85	Gul	4,0
			30 - 45	5	8	100	Gul	3,9
	45 - 60	5	9	115	Gul	3,6		
	Spinn-midd	< 35	< 50	5	8	100	Gul	3,9
> 35		> 50	5	8	115	Gul	3,4	
Etter høsting	Sykdom	Se over						
	Midd**	Alle	20 - 30	5	8	125	Gul	3,1
			30 - 45	5	9	140	Gul	3,0
			45 - 60	5	8	160	Lilla	3,1
	Blad kuttet til 15-20 cm		5	8	95	Gul	4,1	